

فقر ذاتی انسان

رضا میرزایی

www.ketab.ir

سرشناسه	میرزایی، رضا، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور	Mirzaee, Reza
مشخصات نشر	: فقر ذاتی انسان / رضا میرزایی.
مشخصات ظاهری	: تهران: کلک مشاطه، ۱۳۹۸.
شابک	: ۲۲۰ص
وضعیت فهرست نویسی	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۷۹-۰۴-۷
موضوع	فیا : خداجویی - جنبه‌های قرآنی
موضوع	Desire for God - - Qur'anic teaching :
موضوع	: خداجویی - احادیث
موضوع	Desire for God -- Hadiths :
رده بندی تنگر	BP۱۰۰
رده بندی دیویی	: ۲۷۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۸۶۴۴

نویسنده: رضا میرزایی

عنوان: فقر ذاتی انسان

طراح جلد: محمدحسین عبدالغفور

صفحه آرا: سیده طیبہ حسینی

• چاپ اول: پاییز ۱۳۹۸ • تیراژ: ۱۰۰۰ جلد • تعداد صفحات: ۲۲۰ صفحه • قطع: وزیری

• قیمت: ۵۹۴۰۰ تومان

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

فصل اول: حقیقت فقر ذاتی انسان

- ۱۶ بررسی لغوی فقر، ذات و انسان
- ۱۸ معنای فقر ذاتی انسان
- ۲۱ بررسی فقر ذاتی انسان در آیات و روایات
- ۲۱ بررسی آیات و روایات که انسان را نیاز محض به خالق معرفی می کند
- ۳۲ بررسی آیات و روایاتی که انسان را به عدم مالکیت محض معرفی می کند
- ۴۱ بررسی آیاتی که انسان را در دیر ربوبیت الهی معرفی می کند
- ۵۴ بررسی روایاتی که به ربوبیت الهی اشاره دارند

فصل دوم: براهین عقلی و عرفانی فقر ذاتی انسان

- ۶۱ برهان فسخ عزایم
- ۶۵ برهان امکان فقری
- ۶۶ امکان فقری و وجود حرفی و ربطی انسان
- ۶۸ امکان فقری و اجوف بودن انسان
- ۷۰ فقر ذاتی و تطور ضعفها و حالات انسان
- ۷۶ فقر ذاتی و برهان حدوث
- ۷۷ حقیقت فقر ذاتی از منظر عرفان
- ۷۸ فقر ذاتی در کلام خواجه عبدالله انصاری

فصل سوم: راهکارهای درک فقر ذاتی انسان

معنای سیر انفسی یا خود آگاهی کامل	۸۸
مراحل رسیدن به سیر انفسی	۹۲
۱- عبودیت	۹۲
۲- ریاضت	۹۵
۳- مراقبه و محاسبه	۹۷
۴- تذکر و تذکر	۹۹
۵- تفکر و تدبر در ادعیه و مناجات معصومین (علیهم السلام)	۱۰۲
۶- درک اضطرار	۱۰۳
۷- بینش ترخیص	۱۰۸

فصل چهارم: فقر ذاتی و ابعاد معرفتی آن

فقر ذاتی و انسان کامل	۱۱۱
درک بالاترین مرتبه فقر علت تضرع معصومین (علیهم السلام)	۱۱۷
رفع یک ابهام	۱۲۱
رابطه علم امام (علیه السلام) به امامت خود و درک فقر ذاتی	۱۲۱
فقر ذاتی و عالم ذر	۱۲۲
رابطه گواهی به ربوبیت در عالم ذر و فقر ذاتی	۱۲۳
فقر ذاتی و خلقت ابراهیمی	۱۲۷
فقر ذاتی و حدیث فخر	۱۲۹
فقر ذاتی و توبه	۱۳۱

فصل پنجم: فقر ذاتی و آثار نظری آن

فقر ذاتی و اثبات رب واحد	۱۳۳
رابطه درک فقر ذاتی و شناخت صحیح انسان و خدا	۱۳۷

فصل ششم: آثار عملی درک فقر ذاتی

درک فقر ذاتی و آثار ایجابی آن	۱۴۴
-------------------------------	-----

۱۴۵		اخلاص
۱۴۸		توکل
۱۵۰		تسلیم و رضا
۱۵۱		جذب رحمت الهی
۱۵۶		محبت الهی
۱۵۸		حمد الهی
۱۶۰		خضوع و خشوع
۱۶۲		خوف و خشیت الهی
۱۶۶		دعا
۱۷۱		شرح فرازی از دعاء عمر، امام حسین (علیه السلام)
۱۷۳		صبر
۱۷۶		درک فقر ذاتی و آثار سببی آن
۱۷۸		انانیت و خود خواهی
۱۸۰		کبر و تکبر
۱۸۶		عُجب و خود پسندی
۱۹۰		فخر و مباهات
۱۹۲		بخل
۱۹۸		طغیان و کفران
۲۰۳		فصل هفتم: نتیجه گیری
۲۱۱		منابع و مأخذ
۲۱۱		الف) منابع فارسی
۲۱۹		ب) منابع عربی
۲۲۰		ج) مجلات

مقدمه

در تعلیم اسلامی شناخت صحیح انسان نسبت به خود یکی از ابزارهای اصلی حرکت در مسیر عبودیت و رسیدن به سعادت دنیوی و اخروی محسوب می‌شود. تا جایی که شاهره رستمیان با شناخت پروردگار معرفی شده است. یکی از وجه‌های منشور معرفت نفس پی‌روان، نسبت بنده و پروردگار عالم است که همان رابطه عبودیت - ربوبیت است. کسی که اختیار موجودی دیگر در دست اوست رب او خوانده می‌شود. ربوبیت حقیقی (که رب صاحب اختیار همه چیز انسان است) ربوبیت الهی است که در مقابل آن عبودیت ما می‌باشد. او صاحب همه چیز است و ما از خود هیچ نداریم. باید این معنا را به طور کامل درک کرده، بدانیم هر چه را هم که او به ما عطا کند باز از آن اوست و ما همان نقطه صفریم و هر چه داریم امانتی در دست ماست و هر وقت هم بخواهد آن‌ها را می‌گیرد. رابطه عبودیت - ربوبیت رشته‌ای است که یک طرف آن عبودیت، ناداری و فقر ذاتی ما و طرف دیگر آن هستی و غنای مطلق خداوند است. موضوع فقر ذاتی

انسان در واقع برای تحلیل همین رابطه است که موقعیت او را در جهان هستی و در برابر پروردگار هستی مشخص می‌کند تا انسان با توجه به این شناخت شروع به برداشتن گام در جاده عبودیت کند و دچار خطای محاسباتی نشود همان طوری که ابلیس دشمن قسم خورده انسان دچار این خطا شد و در توهّم دارایی و با غفلت از فقر محض خود گرفتار طغیان در برابر امر الهی شد.

با توجه اهمیت موضوع فقر ذاتی انسان در متون دینی به ویژه نقش آن در معرفت توحیدی، مسأله اصلی این است معنا و حقیقت فقر ذاتی چیست؟ چگونه می‌توان به درک فقر ذاتی و از دانستن به یافتن رسید؟ و اگر انسان به درک شناسنامه حقیقی خود یعنی فقر ذاتی نائل شود چه تغییراتی در دو حوزه نظری و عملی او حاصل خواهد شد؟ به بیان دیگر، تغییر در حوزه انسان شناختی او چه تحولاتی در حوزه اخلاقی و رفتاری او برپا خواهد کرد؟ خط جدا کننده مکاتب بشری، تفاوت در تعریف انسان و تفاوت در اطلاعات دفترچه راهنمای دستگاه پیچیده او است. تشکیل فرقه‌های انحرافی برون دینی - همه از برداشت ناصحیح از حقیقت وجودی انسان و فرقه‌های ضالّ درون دینی از استخراج نادرست مفاهیم ناب اسلامی ناشی می‌شود. شناخت صحیح از گزاره‌های اسلامی زمینه بروز انحراف در حوزه فردی و اجتماعی را از بین خواهد برد. نوع باور یا نگرش انسان نسبت به خود نقش اساسی و کلیدی در نوع بروز رفتارها به ویژه

رفتارهای اخلاقی دارد. بدون شناخت صحیح و تلقی درست از خود امیدی به اصلاح رفتار در تمامی حوزه های رفتاری وجود ندارد. تلقی ناصحیح انسان از خود به ما در ترسیم نمودار رابطه وجودی خلق - خالق و خلق - خلق آسیب می‌رساند، و این اشتباه راهبردی ما را در برنامه ریزی و اجرایی کردن بینش ها و گرایش ها به گمراهی و انحراف خواهد کشاند.

تدریسهایی که تا کنون در اطراف موضوع فقر ذاتی صورت گرفته در گستره آیات و روایات نبوده و این موضوع بیشتر در حوزه فلسفی و عرفانی مورد کنکاش قرار گرفته و دور از دسترس عموم مردم جهت استفاده است. در صورتی که فقر ذاتی یک معرفت قرآنی و هستی قرآنی است. همچنین رویکرد ائمه معصومین (علیهم السلام) در مناجات‌ها و دعاها توجه ویژه به فقر ذاتی است که در این کتاب سعی بر این بوده است که در فصول مختلف، از اتیانوس بیکران معارف ادعیه معصومین (علیهم السلام) قطره چکانی کند و بر سرور مراجعه به ادعیه برای استفاده از معارف عمیق آن تأکید کند. به نظر رسید بررسی و تحقیق جامع در تمام ابعاد فقر ذاتی و کاربردی کردن موضوع فقر ذاتی در حوزه اخلاق ضروری می‌نماید تا پیام مهم فقر ذاتی و وجدان آن در فهم و ادراک معارف اسلامی و جایگاه آن در نظام اعتقادی اسلام مشخص شود.